Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij
Mevr. B.F. McCarthy
Telefoon +31384998371
BF.McCarthy@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
23.05.2023	D2023-05-010525	2023-013279	**1** van **5**	4		-

Onderwerp: Brief aan PS E- 2023.05.23 - GS Concept ontwerp-PPLG Overijssel

---

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
[] ter informatie
[X] anders, en wel: bespreken in PS van 21 juni a.s.2023

Bijlage I: concept ontwerp-PPLG Overijssel (bijgevoegd)
Bijlage II: concept gebiedsprogramma's (te raadplegen via Notubiz)
Bijlage III: procesverantwoording ontwerp PPLG Overijssel (te raadplegen via Notubiz)
Bijlage IV: overzicht reacties gebiedspartners (te raadplegen via Notubiz)

Hierbij ontvangt u het concept ontwerp-Provinciaal Programma Landelijk Gebied Overijssel (PPLG Overijssel, bijlage I) en de zes concept gebiedsprogramma's (bijlage II) voor bespreking in de vergadering van Provinciale Staten op 21 juni 2023. Het concept ontwerp-PPLG geeft de grote lijnen van onze aanpak in en met de gebieden weer. De inhoud van het PPLG Overijssel is en wordt met de partners in de samenleving opgebouwd, passend binnen de kaders die wettelijk aan de provincies zijn toebedeeld en vanuit de leidende principes die in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie Overijssel zijn vastgesteld. Zo hebben we de concept gebiedsprogramma's samen met onze partners aan de gebiedstafels vorm en inhoud gegeven. En op het schaalniveau van deelgebieden, buurtniveau (van 500 tot 5.000 ha) gebeurt het pas echt: daar zien we de ideeën ontstaan die een plek hebben gekregen in de gebiedsprogramma's, daar zit de energie, daar helpen we mensen om samen aan de slag te gaan en daar vindt de daadwerkelijke uitvoering plaats. We doen dit nu al bij verschillende koploperprojecten en willen deze werkwijze uitrollen naar heel Overijssel.

Zelfbewust werken aan een mooi, natuurrijk, economisch sterk en leefbaar Overijssel
Overijssel zet in het PPLG Overijssel de leefbaarheid van het landelijk gebied voorop. Wij willen dat Overijssel mooi, natuurrijk, economisch sterk en leefbaar blijft in de toekomst. Ons eerste voorstel voor het PPLG Overijssel hebben we op 20 december 2022 vastgesteld, met drie samenhangende en onlosmakelijk met elkaar verbonden doelen:

- we willen een goed sociaal-economisch perspectief,
- we willen een toekomstbestendige landbouwsector en
- we willen zorgen voor herstel van de natuur, het watersysteem en het klimaat (wettelijke taken).

We hanteren daarbij drie randvoorwaarden: 1) samenwerken in de gebieden, 2) alle sectoren dragen bij en 3) alles hangt samen. Tenslotte willen we voor de agrarische sector door middel van maatwerk (boeren die willen doorgaan, verplaatsen of stoppen) oplossingen bieden. Deze drie doelen, de drie randvoorwaarden en het maatwerk in drievoud noemen we de 3x3 aanpak.

In het PPLG Overijssel geven we aan hoe de Rijksdoelen uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) invulling krijgen in onze provincie. In het NPLG zet het Rijk in op een integrale aanpak voor natuur, water en klimaat. Het is aan de provincies om voor de taakstellende opgaven een PPLG op te stellen. Dit programma moet uiterlijk 1 juli 2023 worden ingediend bij het Rijk. Voor het NPLG is een Transitiefonds van ruim € 24 miljard beschikbaar. We zien de gezamenlijke realisatie met de landelijke doelen uit het NPLG en de hiervoor te benutten middelen van het Transitiefonds als een unieke impuls voor ons landelijk gebied. Wij gaan daarom zelfbewust aan de slag met het PPLG Overijssel.

Als provincie hebben we steeds aan het Rijk aangegeven dat de onlosmakelijkheid van onze 3x3 aanpak betekent dat er geen onderdelen 'los verkrijgbaar' zijn. De randvoorwaarden die we daarbij van het Rijk nodig hebben zijn tot nu toe ten dele ingevuld. In de aanbieding van het ontwerp-PPLG aan het Rijk voor 1 juli zullen we deze randvoorwaarden herhalen. Het huidige concept ontwerp-PPLG biedt volgens ons een reële inschatting van de inspanningen die nodig zijn om de doelen te realiseren. Zonder de benodigde inzet van het Rijk in geld (zonder knaken geen taken) en andere middelen zien we geen realistische mogelijkheden voor de uitvoering. Belangrijk in onze aanpak is ook dat we uitgaan van het behalen van de doelen (doelsturing); het 'hoe' (of de in te zetten middelen) willen we niet sturend laten zijn.

In onze brief van 28 maart 2023 informeerden wij u over de aanpak van urgente en grote opgaven voor Overijssel in de periode van coalitievorming. Tijdens de informatiesessie op 19 april 2023 bent u ambtelijk geïnformeerd over de opgaven in het landelijk gebied, over de wijze waarop daarover door onze partners wordt gedacht, over noodzaak en (wettelijke) verplichtingen, over hoe de wensen van inwoners een plek krijgen in de uitwerking van de nieuwe Omgevingsvisie, het PPLG Overijssel en de RES-en, over hoe de gezamenlijke zoektocht plaatsvindt naar een toekomstbestendig landelijk gebied en over hoe er gebouwd wordt aan samenwerking en vertrouwen rondom het landelijk gebied in Overijssel.

Bouwen op vrijwilligheid en initiatieven van onderop
In de week van 8 mei is aan de zes bestuurlijke gebiedstafels gesproken over het concept ontwerp-PPLG Overijssel. Over het algemeen gaven de deelnemers – een breed palet aan overheden en belangenorganisaties (landbouw, natuur, milieu, landschap, collectieven, terreineigenaren) – aan dat zij de hoofdlijnen van het concept ontwerp-PPLG Overijssel van harte ondersteunen, met soms ook een oproep om het getoonde zelfbewustzijn en de voortvarendheid van de afgelopen maanden voort te zetten. De voorstellen die in de gebiedsprogramma's zijn gedaan voor concrete projecten zullen een plek krijgen in het voorstel van de uitvoering (maatregelpakket). De kritische noot die ook gehoord werd richt zich op de benodigde helderheid over de doelen waarover het Rijk zich nog buigt en tegelijkertijd de oproep om niet te lang te wachten om breed in de gebieden de inwonerscommunicatie op te pakken. Ook zijn zorgen geuit over in hoeverre de benodigde financiering voortvarend kan worden georganiseerd.

We hebben aan de gebiedstafels ondervonden dat er enthousiasme is om aan de slag te gaan. De opgaven in de gebieden verschillen wel; van meervoudig, groot en complex, tot beperkt. Sommige gebieden zijn daarin wat verder dan andere en het enthousiasme verschilt soms van persoon tot persoon, van organisatie tot organisatie. Dat vraagt om maatwerk, maar voorop staat dat we in de uitvoering van het PPLG Overijssel te maken hebben met wettelijk vastgelegde doelen en kaders en tegelijkertijd willen werken op basis van vrijwilligheid. Sommige partners tonen zich nog wat voorzichtig en terughoudend, andere zijn daarin pro-actiever. Een voorbeeld van dit laatste is Overijssels Particulier Grondbezit, die in haar reactie de spreekwoordelijke handschoen oppakt, haar verantwoordelijkheid neemt en de deur naar andere partijen open zet om de samenwerking aan te gaan (zie bijlage IV).

Ook zien we enkele lokale overheden die verantwoordelijkheid willen nemen om de organisatie van de uitvoering op te pakken en ook hun formele rol in bijvoorbeeld het ruimtelijke ordeningsbeleid op willen pakken. We hebben als college van Gedeputeerde Staten kunnen constateren dat er in de zes PPLG-

gebieden op diverse plekken initiatieven niet kunnen wachten om aan de slag te gaan. Deze hebben in de zes gebiedsprogramma's een plek gekregen. Een willekeurige greep uit deze initiatieven (terwijl we ons tegelijkertijd ook beseffen dat we daarmee geen recht doen aan de diversiteit en de veelheid aan initiatieven):

- Zo'n vijfenzeventig boeren uit Wierden en omstreken werken samen aan een toekomstbestendige landbouwsector door onder meer het oprichten van de coöperatie agrarische terreinbeheer (CATB).
- Vanuit de 'Salland Deal' hebben diverse organisaties de krachten gebundeld in 'Salland Loont'. Daarmee wordt de transactie georganiseerd tussen boeren/grondeigenaren en samenleving.
- Duurzaam initiatief Markelo Noord (nabij De Borkeld) is een samenwerking van grondeigenaren met als doel een duurzamere landbouw, meer biodiversiteit, beter leefgebied voor weidevogels en een gezond bodembeheer aan de hand van het 'Markelo Model'.
- In Noordoost-Twente wordt nagedacht om, met het waterschap Vechtstromen in de lead, in een 'proeftuin Beekdalen' met het bekensysteem aan de slag te gaan.
- In de Baarlingerpolder werken boeren samen aan een herverkaveling van hun polder en de realisatie van de doelen vanuit het PPLG.
- In Broekheurne (gemeente Enschede) wordt in een gebiedsproces gewerkt aan de integrale ontwikkeling van het gebied waarin beekherstel, peilverhoging, energieopgave, natuur en landbouw bij elkaar komen.
- In Schuinesloot (gemeente Hardenberg) wordt verkend of er in een vrijwillige kavelruil (agrarische structuurversterking als doelstelling) kansen liggen om deze te combineren met realisatie van de PPLG opgaven.

In concept ontwerp-PPLG worden drie accenten sterker neergezet
De eerste versie van het PPLG Overijssel van 20 december 2022 is de basis geweest voor twee rondes zogenaamde gebiedsdagen in de zes PPLG-gebieden. Ook is de eerste versie besproken aan de ambtelijke en bestuurlijke gebiedstafels en hebben de gebiedsteams een nadere invulling per gebied gemaakt. Deze concept gebiedsprogramma's zijn als bijlagen toegevoegd.

De gebiedsdagen en de concept gebiedsprogramma's hebben ons gesterkt in de overtuiging dat de transitie in het landelijk gebied alleen kan slagen als we werken van onderop en gebruik maken van de sterke sociale netwerken die Overijssel rijk is. Dit moet gebiedsgericht gebeuren zodat we kunnen aansluiten bij de gebiedseigen kenmerken voor ondernemerschap, cultuurhistorie en sociale en ruimtelijke kwaliteit.

Voor dit concept ontwerp-PPLG Overijssel betekent dit dat we drie accenten sterker hebben neergezet. Het gaat dan om het verhaal van samenhang in het landelijk gebied met een belangrijke rol voor de sociaal-economische impact. Ook hebben we een heldere sturingsfilosofie geformuleerd waarin werken vanuit vertrouwen en werken van onderop centraal staan. En als derde gaat het om het voortbouwen op bestaande trajecten als Ontwikkelopgave Natura 2000, de KRW-trajecten van de waterschappen en de veenweide aanpak in Noordwest-Overijssel.

Aangepaste route naar definitief PPLG om zorgvuldig proces met partners te kunnen garanderen
In de eerste versie van het PPLG Overijssel zijn we uitgegaan van de toen bekende informatie. Inmiddels is meer helder over de groen-blauwe doelen, maar nog niet alles is bekend. Dit betekent dat we voor het traject richting een definitief PPLG Overijssel een iets andere route moeten kiezen dan aanvankelijk bedacht. We hebben meer tijd nodig om het hele palet aan doelen en opgaven in de gebieden zorgvuldig met onze gebiedspartners en de samenleving te bespreken.

Het definitieve PPLG moet voor het Rijk voldoen aan een groot aantal technische randvoorwaarden. Deze zijn onder andere vastgelegd in de 'Handreiking voor de gebiedsprogramma's NPLG' van 17 maart 2023. Deze technische uitwerking leggen we vast in een werkdocument dat uiteindelijk een bijlage zal worden bij het definitieve PPLG. Het concept ontwerp-PPLG en de concept gebiedsprogramma's worden ambtelijk in het format van het werkdocument geplaatst. Ook zal aanvullende informatie uit bijvoorbeeld het voor juni 2023 aangekondigde Landbouwakkoord en uw wensen en bedenkingen een plek krijgen.

De maanden mei en juni gebruiken we om het concept werkdocument en de concept maatregelpakketten 2024 ambtelijk verder te laten uitwerken. Deze concept stukken geven we eind juni 2023 vrij voor eerste bespreking met zowel het Rijk als met de gebiedspartners en hebben nog geen formele status. De documenten zullen via een Statenbrief ter informatie aan uw Staten beschikbaar worden gesteld.

Maatregelpakketten basis voor financiering in 2024
Om aanspraak te maken op de beschikbare Rijksmiddelen uit het Transitiefonds en per 1 januari 2024 ook daadwerkelijk met de uitvoering van het PPLG aan de slag te kunnen, moeten er zogenaamde maatregelpakketten worden opgesteld. Het totaal van de maatregelpakketten kan gezien worden als het uitvoeringsprogramma PPLG voor het jaar 2024. In de maanden mei en juni worden deze maatregel-pakketten op basis van de inhoud van het concept ontwerp-PPLG en de concept gebiedsprogramma's opgesteld. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het format en de aanwijzingen die hiervoor vanuit het Rijk zijn aangereikt.

Proces met partners tot nu en het vervolg tot definitief PPLG
We hebben in het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in het gesprek met gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties, belangenorganisaties en individuele agrarische ondernemers. In bijlage III is beschreven op welke manier de samenwerking met de partners in de afgelopen periode is georganiseerd en wordt een eerste doorkijk geboden naar datgene wat er op basis van de huidige inzichten nog in de planning staat. Daarmee kan het, zowel richting het Rijk als richting uw Staten, gezien worden als een beknopte verantwoording van het gevoerde proces tot en met het ontwerp-PPLG per 1 juli 2023.

De concept gebiedsprogramma's die in de zes PPLG-gebieden zijn opgesteld, hebben een tweeledig doel: enerzijds geven ze een gebiedsspecifieke doorvertaling van de opgaven en aanpak van het concept ontwerp-PPLG en anderzijds geven ze inzicht in de uitvoeringsstrategie en de aansluiting op lopende en nieuwe initiatieven in de gebieden. Ook zijn de eerder opgestelde gebiedsagenda's voor de gebiedsgerichte aanpak (GGA) stikstof in de concept gebiedsprogramma's geïntegreerd. Aangezien nog niet alle doelen helder zijn, moeten de concept gebiedsprogramma's nadrukkelijk gezien worden als tussenproduct.

Het vaststellen van het PPLG is een provinciale bevoegdheid, waarbij de gebiedspartners nadrukkelijk worden geconsulteerd. Het proces om te komen tot een definitief PPLG is een iteratief proces waarin de provincie de regie heeft, maar waarin in verschillende fasen steeds de afstemming wordt gezocht met het Rijk en de gebiedspartners. Het concept ontwerp-PPLG en de concept gebiedsprogramma's zijn besproken aan de bestuurlijke gebiedstafels in de tweede week van mei. Een overzicht van de reacties van de gebiedspartners is opgenomen in bijlage IV. De bespreking aan de bestuurlijke tafels kan worden gezien als afronding van deze fase. In bijlage III van het concept ontwerp-PPLG Overijssel schetsen we kort het proces van de komende maanden.

Betrokkenheid van uw Staten
In uw vergadering op 19 april 2023 is afgesproken dat u uw wensen en bedenkingen op dit concept ontwerp-PPLG Overijssel in uw vergadering op 21 juni 2023 kunt inbrengen in de vorm van moties. Wij zullen de aangenomen moties verwerken in het ontwerp-PPLG Overijssel dat we op 1 juli bij het Rijk indienen. Als dit onverhoopt tijd-technisch niet mogelijk is, dan zullen de betreffende moties integraal als bijlage bij het ontwerp-PPLG Overijssel aan het Rijk worden gevoegd, inclusief een duiding van de wijze waarop de moties in het definitief PPLG Overijssel (najaar 2023) alsnog zullen worden verwerkt.

Tijdens de informatiesessie op 31 mei 2023 informeren we u verder over het concept ontwerp-PPLG Overijssel. Dit najaar verwachten we van het Rijk een reactie op het ontwerp-PPLG, op basis waarvan we een definitief PPLG Overijssel opstellen. Het PPLG Overijssel bieden we u dit najaar aan ter besluitvorming.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Voorzitter, A.P. Heidema Secretaris, B. Parmet